

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság

5.Bhar.212/2024/8. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Budapesten, a 2024. december 11. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

Í T É L E T E T:

A költségvetési csalás büntette miatt Terhelt1 ellen indított büntető ügyben a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2024. április 16. napján kihirdetett 27.Bf.10226/2023/8. számú ítéletét megváltoztatja.

név1 vádlottal szemben kiszabott pénzbüntetés napi tételeinek számát – az egynapi tétel összegének érintetlenül hagyása mellett – 300 (háromszáz) napi tételre, s ekként a pénzbüntetés összegét 390.000 (háromszázkilencvenezer) forintra mérsékli.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja, egyben az elsőfokú ítélet bevezető részéből az előkészítő ülés időpontjára utalást mellőzi.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

INDOKOLÁS

[1] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2023. június 8. napján kihirdetett 26.B.20.431/2021/33. számú ítéletével Terhelt1 vádlottat az ellene költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól – bizonyítottság hiányában – felmentette.

[2] A terhelt bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása végett bejelentett ügyészégi fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2024. április 16. napján tartott nyilvános ülésen meghozott 27.Bf.10226/2023/8. számú ítéletével az

elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a vádlottat bűnösnek mondta ki költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, és (3) bekezdés a) pont], s ezért őt 400 napi tétel – napi tételenként 1300 forint, összesen 520.000 forint – pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett még a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén irányadó következményekről és kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült 17.817 forint bűnügyi költség megfizetésére. Rögzítette továbbá, hogy a terhelt neve névl és a személyazonosító okmányának számát.

[3] A másodfokú ítélet ellen a kihirdetést követően a bűnösség megállapítását és büntetés kiszabását sérelmezve, elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében névl vádlott és védője jelentett be fellebbezést, míg az ügyészség a jogorvoslati nyilatkozatra fenntartott három munkanapos határidőben a vádlott terhére súlyosítás, pénzbüntetés mellett végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása érdekében fellebbezett.

[4] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a BF.416/2024/3. számú, 2024. június 19. napján kelt átiratában a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság fenti ítéletének megváltoztatására, a vádlott terhén értékelte bűncselekmény 1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerinti költségvetési csalás bűntettekénti minősítésére, vele szemben börtön végrehajtási fokozatú, de próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés és mellette pénzbüntetés kiszabására, egyben a terhelt előzetes mentesítésben részesítésére tett indítványt, valamint, hogy őt a bíróság a gazdasági társaság vezető tisztségviselői foglalkozás gyakorlásától határozott időre tiltsa el; egyebekben pedig a másodfokú ítéletet hagyja helyben.

[5] Kifejtett álláspontja szerint az első- és a másodfokú bíróságok hatályon kívül helyezésre okot adó abszolút vagy relatív eljárási szabálysértést nem vétettek. Megítélése szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát az ügyiratok tartalma, helyes ténybeli következtetés alapján megfelelően, a Be. 593. § (1) bekezdésének alkalmazásával kiküszöbölte és megalapozott, ekként a harmadfokú eljárásban is irányadó tényállást állapított meg. Ugyanakkor a másodfokú ítélet [14] bekezdésében írtak álláspontja szerint pontosításra szorultak, mert pontatlanul került megállapításra, hogy az ítéleti tényállás egyezik a vádirati tényállással. A másodfokú ítélet [15] és [17] bekezdés utolsó kitételét ugyanis a vádirati tényállás nem tartalmazta. Azt azonban nem vitatta, hogy e kisebb kiegészítés a tettazonosság körében maradt, s nem sértette a vádhoz kötöttség elvét.

[6] A törvényszék álláspontja szerint az indokolási kötelezettségének a logika szabályainak megfelelően eleget tett, pótolva illetőleg helyesbítve az elsőfokú bíróság e körben a megalapozatlansággal is összefüggő hiányosságait, hibáit. A törvényszék érvelésével, a terhelti tudattartalom kapcsán tett megállapításaival mindenben egyetértett, csupán megjegyezte, hogy nem a 3/2009. Büntető Jogegységi Határozat elsőfokú bíróság által felhívott 1. és 2. pontjának, hanem a 3. pontjában rögzítetteknek van kiemelt jelentősége jelen ügyben, hiszen a kölcsönszerződés preambulumban meghatározták, hogy a program célja a banki módszerekkel nem vagy nem kellő mértékben finanszírozható, de hitelképes magyarországi székhelyű mikro- és kisvállalkozásoknak történő hitel biztosítása a zrt. mint közvetítő bevonásával. A jelen ügyben pedig a hitel célja az volt, hogy az Kft.1 tevékenységét a turisztika irányába bővítse, melyhez szükséges volt az ingatlanok megvásárlása, amely e tevékenység bevezetésére szolgált volna. A hitel tehát célhoz kötött és nem szabad

felhasználású volt. A másodfokú bíróság helyesen és meggyőzően érvelt amellett, hogy a vádlottnak legalábbis alapos kétsége kellett, hogy legyen a hitel turisztikai tevékenységét folytatni nem kívánó cég részéről történő visszafizetését illetően, s a [48] bekezdésben a jogegységi határozat tükrében is értékelte a terhelti tudattartalmat, mely értelmében megalapozottan jutott arra, hogy a vádlottnak a hitel igénylésekor a szerződés szerű visszafizetésre nem volt semmilyen reális alapja. Ugyanakkor arra is utalt, hogy miután a hitel célhoz kötött volt, a bűncselekmény már azáltal megvalósult, hogy a folyósítás feltételei tekintetében, a hitelbírált szempontjából jelentős tények vonatkozásában a vádlott megtévesztette a zrt.-t.

[7] A fellebbviteli főügyészség szerint a másodfokú bíróság – az ítéleti tényállás részbeni megalapozatlanságának kiküszöbölése után – okszerű következtetést vont a vádlott bűnösségére, cselekményének jogi minősítése azonban az alkalmazott törvény helytelen megválasztása miatt szerinte helyesbítésre szorul. Ennek oka, hogy a másodfokú bíróság a pénzbüntetés napi tétel összegének minimumára vonatkozó kedvezőbb egyetlen releváns rendelkezés miatt döntött a jelenleg hatályos Btk. alkalmazásáról, mely azonban az ügyészség által indítványozott szabadságvesztés esetén már nem lehet irányadó, tekintve, hogy az elkövetéskori törvény még csak öt évig terjedő, a jelenlegi Btk. azonban már – a minimumát is a generális minimumtól eltérően meghatározva – egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni, mely az elkövetéskori, főszabályként irányadó Btk. alkalmazását teszi szükségessé.

[8] A kiszabott büntetés kapcsán az átirat azt fejtette ki, hogy nem tettarányos, nem igazodik a cselekmény jelentős tárgyi súlyához, s a kétségtelenül nagy nyomatékú időmúlás a középértékűtől lefelé való eltérést indokolja, más büntetési nem alkalmazását azonban nem teszi arányossá a bűncselekmény elkövetését mindvégig tagadó vádlottal szemben. Ugyanakkor az ügyészi fellebbezéssel azonosan mutatott rá arra, hogy az enyhítő tényezők száma, súlya alapján alappal feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető, ezért a szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztése célszerű, s lehetőséget látott az 1978. évi IV. törvény 104. § (1) bekezdése szerinti próbaidőre történő felfüggesztésére, melynél a bűnösség fokának, a terhelt személyiségének, büntetlen előéletének kellett szerinte kiemelt figyelmet tulajdonítani.

[9] Miután a vádlott bűnösségét haszonszerzést célzó bűncselekményben állapították meg, így az 1978. évi IV. törvény 51. § (2) bekezdése szerint a pénzbüntetés kiszabása nem mellőzhető, annak mértékére azonban indítványt nem tett.

[10] Végül az 1978. évi IV. törvény 56. § (1) és (3) bekezdése alapján, miután a vádlott jelentős tárgyi súlyú, hazai és európai uniós költségvetést is károsította, ezért indokolt vele szemben foglalkozástól eltiltás büntetés alkalmazása is.

[11] A védő fellebbezésének írásbeli indokolásában azt hangsúlyozta, hogy a jelentősen elhúzódó eljárás során egyértelműen megállapítható – és ez az elsőfokú bíróság számára is nyilvánvaló volt – hogy sem az nyomozó hatóság, sem pedig az ügyészség nem tárta fel a tényállást megfelelően, kizárólag a védenca bűnösségének bizonyítására szorítkozott, elmulasztotta a terhelti tevékenységet befolyásoló jelentős tényezők feltárását, a valódi

elkövetők, haszonélvezők felderítését. A védelem bizonyítási indítványai alapján erre először az elsőfokú bírósági eljárás során kerülhetett sor, ahol szerinte egyértelműen megállapítást nyert, kik azok a személyek, akik a vádlottat félrevezetve, fondorlatos módon, családi kapcsolatok közreműködésével megvalósították a bűncselekményt, s amely személyek az idő múlásával már nem büntethetők. Arra is hivatkozott, hogy a törvényszék szintén kizárólag a vádlott bűnösségének megállapítását tűzte ki célul, s figyelmen kívül maradt, hogy a vádlott áldozata volt egy összefonódott bűnözői társaság tevékenységének. Arra is rámutatott, hogy valójában az elsőfokú bíróság látta át helyesen a terhelt jóhiszeműségét. S felhívta a figyelmet arra, hogy a vádlott jogilag képzett emberek tanácsai mellett tevékenykedett, így alappal feltételezte, hogy nem vallósít meg bűncselekményt. Mindezek alapján a vádlott felmentésére tett indítványt. Ennek hiányában is enyhítő szakasz alkalmazására, szabadságvesztés kiszabása esetén előzetes mentesítésre, de ezt megelőzően a szabadságvesztés kiszabására vonatkozó ügyészi fellebbezés elutasítására tett indítványt. A személyi körülmények körében arra hivatkozott, hogy ügyfele elvált, két kiskorú gyermekét egyedül neveli, s igen csekély tartásdíjat kap, a rendkívül hosszú eljárás alatt megfelelően elhelyezkedni, egyetemi tanulmányait megkezdeni nem tudta, tehát már büntetés kiszabása nélkül is jelentős hátrányok érték.

[12] A nyilvános ülésen az ügyész fenntartotta és összefoglalta a fellebbviteli főügyészségi átiratban írtakat.

[13] A védő a fellebbezés írásbeli indokolásában írtakat ismételte meg, s többször is kiemelte a védencét megtevesztő személyek szerepét, s hogy azt a nyomozó hatóság nem derítette fel, s a lényegi bizonyítás az elsőfokú bíróság előtt folyt.

[14] A vádlott felszólalásában illetőleg utolsó szó jogán elkövetéskori befolyásolható személyiségét és azt hangsúlyozta, hogy számára már a büntetőeljárás lefolytatása önmagában visszatartó hatást ért el, s a tanultakat igyekszik kiskorú lányának is közvetíteni.

[15] Az ellentétes irányú jogorvoslatok közül csupán a vádlotti és védői fellebbezések másodlagos, enyhítést célzó részükben bizonyultak alaposnak.

[16] A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a Be. 618. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, valamint azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, és az első- és másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki milyen okból fellebbezett. A (2) bekezdés alapján a döntése kiterjedt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező ítéleti rendelkezésekre (pl.: bűnügyi költség) is.

[17] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az eljáró bíróságok a (bizonyítási) eljárást a perrendi szabályok betartásával folytatták le. Ahogy a törvényszék, úgy az ítéltábla sem észlelt az ügydöntő határozatok hatályon kívül helyezését eredményező, a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti továbbá a Be. 609. § (1), (2) bekezdése szerinti eljárási szabálysértést, amely az ügy érdemi elbírálását kizárta volna, ilyenre egyébként a felek sem hivatkoztak.

[18] A másodfokú bíróság részéről ugyanakkor az ügy érdemére ki nem ható eljárási szabálysértés még, hogy az ítélete Be. 549. § (3) bekezdése szerinti szóbeli indokolását a Be. 445. § (2) bekezdés g) pontjában foglalt előírás ellenére a jegyzőkönyvben lényegében nem rögzítette.

[19] Az ezzel összefüggésben a 27.Bf.10226/2023/8. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldalán írtak („...az elsőfokú bíróság számba vette a bizonyítékokat, jórészt értékelte azokat, de nem teljeskörűen vetette össze egymással a rendelkezésre álló bizonyítékokat, a logikai hibát kiküszöbölte a másodfokú bíróság és a vádlottat bűnösnek mondta ki a váddal egyezően. Továbbá utal a bűnösségi körülményekre, amelyek alapján pénzbüntetést szabott ki, és kötelezte őt a büntügyi költség megfizetésére.”) a jegyzőkönyv kötelező tartalmi elemeire vonatkozó fenti törvényi előírásnak nyilvánvalóan nem felelnek meg, abban ugyanis egyetlen az ügyre vonatkozó konkrét adat sem szerepel.

[20] Felhívja továbbá a figyelmet a harmadfokú bíróság arra is, hogy a Be. 549. § (4) bekezdéséből, illetőleg a Be. 551. § (1) bekezdésében írtakból kitűnően a rendelkező részt a jogorvoslati nyilatkozatok megtétele előtt a jelenlevő fellebbezésre jogosultaknak kézbesíteni kell, jelen ügyben azonban ennek megtörténte a másodfokú eljárásban nem volt igazolható.

[21] Megállapítható továbbá, hogy az eljáró bíróságok a vád tárgyává tett és felülbírálat alapját képező bűncselekmény elbírálása szempontjából releváns bizonyítékokat feltárták, tényállás tisztázási kötelezettségüknek eleget tettek.

[22] Az elsőfokú ítéletnek a másodfokú határozatban – az elsőfokú ítélet [12] bekezdésében foglaltak okán – szükségtelenül kiegészített, ugyanakkor a terhelti havi jövedelem vonatkozásában helyesbített, Be. 561. § (3) bekezdés b) pontja szerinti része, a név1 vádlott személyi körülményeire, előéletére vonatkozó adatok – melynél a harmadfokú bíróság a tényállás megnevezést a Be. 561. § (3) bekezdés b) és c) pontjában foglaltak alapján mellőzte – a terhelt harmadfokú eljárásban tett nyilatkozata alapján az alábbiak szerint pontosítandók:

- név1 vádlott jelenleg a BRFK-nál dolgozik ügykezelőként, ebből, valamint a családi pótlékból, tartásdíjból származó bevétele havonta nettó 342.000 forint.
- Budapest XIX. kerületében rendszeresen önkéntes tűzoltói tevékenységet lát el.

[23] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás kapcsán a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy az a Be. 592. § (2) bekezdés b) – a harmadfokú bíróság szerint helyesen a) – és d) pontja szerinti részleges megalapozatlansági hibában szenved, melyet az iratok alapján és a helyes ténybeli következtetés levonásával, határozatának [15]-[17] bekezdéseiben, a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján eltérő tényállás megállapításával kiküszöbölt.

[24] Az ekként megállapított tényállás már felderített, hiánytalan, irathú és helytelen ténybeli következtetést sem tartalmaz, az a terhelt védekezésével szembenálló részében is a bizonyítékok okszerű értékelésén alapul, így a harmadfokú eljárásban is irányadó volt.

[25] Ugyanakkor a harmadfokú bíróság a tényállás módosítását megalapozó részleges megalapozatlansági hibák kapcsán a Be. 592. § (2) bekezdés b) pontja, azaz a részbeni felderítetlenség helyett a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontjára, a tényállás hiányosságára utal. Nem részbeni felderítetlenség, hanem a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontja szerinti részleges megalapozatlanság (tényállás hiányossága) áll fenn ugyanis akkor, ha a meg nem állapított, egyébként releváns tényre vonatkozó bizonyítás lefolytatása, felhasználása az elsőfokú eljárásban megtörtént, de azt a meglévő és szükséges bizonyítási anyag ellenére a tényállásban nem rögzítette. Ezzel szemben részbeni felderítetlenség akkor merülhet fel, ha egyes bizonyítandó tényekre vonatkozóan elmaradt az annak megállapítására alkalmas bizonyítási eszköz beszerzése vagy felhasználása (tárgyalás anyagává tétele), azaz a szükséges bizonyítás lefolytatása. A jelen ügyben azonban nyilvánvalóan kizárólag előbbiről lehet szó, hiszen a másodfokú bíróság ezen részleges megalapozatlansági hibával összefüggésben a tényállást az elsőfokú bíróság által tárgyalás anyagává tett bizonyítási eszközökre, bizonyítékokra (tanú2 tanúvallomása, hitelkérelem, üzleti terv, működési engedély(ek) vagy ezek hiányára vonatkozó tájékoztatások, értékbecslői szakvélemény) alapozta, csupán azt kifogásolta, hogy azok releváns tartalmára az elsőfokú ítélet hiányosan utalt, s ebből fakadóan egyes lényeges adatokat nem állapított meg a tényállásban, míg további tényekre (a terhelti tudattartalomra) tévesen következtetett.

[26] Emellett az ítéltábla azt is szükségesnek tartja megjegyezni, hogy az elsőfokú ítélet tényállása téves ítéletszerkesztésre visszavezethetően a felmentésre okot adó tényállításokat csak a jogi indokolásban helyezte el, így azzal összeolvasva, a szükséges tények átemelésével kellett állást foglalnia a másodfokú bíróságnak a felmentést megalapozó tényekről, s eltérő tényállás rögzítésének szükségességéről. (Azaz önmagában az elsőfokú ítélet tényállásban írtak a terhelt felmentéséhez nem vezethettek volna.)

[27] A másodfokú bíróság az eltérő tényállás megállapításakor a felülmérlegelés tilalmát nem sértette. A másodfokú bíróság általi tényjavítás feltétele ugyanis az ítéleti tényállás részleges megalapozatlansága, melyekre a törvényszék jelen ügyben következetesen mutatott rá, ahogy arra is, hogy eltérő megállapításait mely bizonyítékokra alapozta. A Be. 592-594. §-ai a részleges megalapozatlanság másodfokon történő kiküszöbölésének lehetőségét teljes körben biztosítják; a bizonyítékok felülmérlegelésének Be. 593. § (2) bekezdésben foglalt tilalma nem a megalapozatlanság kiküszöbölését korlátozza, hanem az elsőfokon lefolytatott bizonyítást védi. A tényállás hiányosságának pótlása illetőleg a helyes ténybeli következtetés levonása az elfogadott bizonyítékokból nem esik a felülmérlegelés tilalma alá, hanem épp

ellenkezőleg, a megalapozatlanság orvoslásának törvényes eszköze, amelyet a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja kifejezetten alkalmazni rendel akkor is, ha az a felmentett vádlott büntetőjogi felelősségének megállapításához vezet. Az ügyiratok alapján történő tényállás módosítás valójában nem más, mint olyan további, az elsőfokú bíróság által figyelmen kívül hagyott tény megállapítása, ami azonban a büntetőjogi felelősség szempontjából releváns, míg ténybeli következtetés útján a fellebbviteli bíróság a logika szabályainak meg nem felelő ténykövetkeztetést helyesbít.

[28] Az elsőfokú bíróság hiányosan, a másodfokú bíróság azonban mindenre kiterjedően eleget tett indokolási kötelezettségének.

[29] Az ítéltábla a másodfokú ítéletben e körben előadottakkal mindenben egyetértett, ezért a védő fellebbezés indokolásában és perbeszédében közöltekre figyelemmel, csak a következők kiemelése szükséges:

[30] A vádlott a szerződéssel, a cég működésével kapcsolatos ismereteinek hiányára minden konkrétum nélkül hivatkozott, erre ugyanis a „családi hierarchiára”, mint a tájékozódást kizáró körülményre utalás nyilvánvalóan nem elegendő. A terhelt esetében a harmadfokú bíróság sem észlelt olyan körülményt, mely a cég hitel felvétellel összefüggő működése és a hitelfelvétellel kapcsolatos tudomás-, ismeretszerzését ténylegesen akadályozta volna. Ez a hivatkozás saját korábbi vallomásának is ellentmond, melyben az ügyvezetőség elvállalásának indokaként önálló munkavégzési vágyát, elképzelését jelölte meg. Ezzel szemben a tények azt mutatják, hogy ügyvezetése kizárólag a vád tárgyát képező hitel felvételére és az ezzel közvetlenül vagy közvetve összefüggő okiratok, állítása szerint meggondolás nélkül, hozzátartozói utasításra történt aláírására terjedt ki, melyből más következtetés nem vonható le, mint hogy a cég ügyvezetői pozíciójának vádlott általi ellátása kizárólag a vád tárgyává tett hazai és uniós költségvetési forrásból származó hitel megszerzését célozta. Az okiratok aláírásánál – más, külső személyekkel együtt – jelen volt, bármiféle kizáró tényező (pl.: szövegértési ismeretek korlátozottsága vagy más személy akadályozó magatartása) hiányában arra alappal nem hivatkozhat, hogy annak tartalmát nem olvasta át, azzal nem volt tisztában, miközben későbbi cselekvése, a további aláírt szerződésmódosítások, a saját elektronikus levelezési címéről benyújtott kérelmek ezt cáfolják. Megjegyzendő, hogy védekezésének ezen részét az elsőfokú bíróság is elvetette, amikor rögzítette, hogy a vádlott tisztában volt ügyvezetői tisztségével, általános és hitelszerződéssel összefüggő feladataival, kötelezettségével, ebből pedig az is szükségszerűen következik, hogy tudomással kellett bírnia azzal, hogy az Új Széchenyi Hitelprogram keretében az Kft.1 által felvett kölcsön szerződésben meghatározott beruházási célja, az önerőből és kölcsönből megvett ingatlanon turisztikai tevékenység kölcsönfelvevő gazdasági társaság általi folytatásának feltételei nem állnak fenn, s annak érdekében semmilyen érdemi lépés nem történt, sőt, a tevékenység cégnyilvántartásból való törlése ellenkező irányba mutat.

[31] Csalárd szándékára utal a közvetlenül a kölcsönszerződést követő cselekvése, illetőleg annak hiánya, így például a beruházási hitelben írt, terhelt által kívül-belül korábbról ismert ingatlanok vételárának egy hónapon belül történt (de tervezést, előzetes megfontolást igénylő) leszállítása, mely egyben a megfelelő fedezet meglétét is megkérdőjelezte, a munkavállalók felvételének és érdemi munkavégzés megkezdésének elmaradása.

[32] Ilyen ismeretek megléte – ez ugyanis a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján kétségbe nem vonható – mellett kellett a bíróságnak állást foglalnia abban, hogy a kölcsönszerződés aláírásakor volt-e reális alapja a beruházás megvalósulásának, valamint a hitel törlesztését illető vádlotti bizakodásának. Ennek hiányában ugyanis a vagyoni hátrány bekövetkezése vonatkozásában gondatlanság helyett legalább eshetőlegesen szándék róható a terhére. A terhelt e körben tanú9 ígéretére, az vezetéknév család jó anyagi helyzetére, s arra utalt, hogy több cég fölött diszponáltak, s hogy a beruházási hitel tárgyát képező ingatlanok is érdekeltségi körükbe tartoztak. Azaz a csalárd szándékának hiányát (gondatlanságát), a teljesítési készség meglétét akkori élettársa családjára teljesítő képességével kívánta igazolni. Az elsőfokú bíróság azonban ennek elfogadásakor figyelmen kívül hagyta, hogy e teljesítő képesség nem a kölcsönt felvevő cégnél, hanem csupán azon „vezetéknév családnál” állt fenn, akik tagjai, ahogy a tények mutatják, a hitel felvételéből kívül kívántak maradni, s a vádlott által is tudottan arra nem az egyik saját alapítású, vagy közvetlenül irányításuk alatt álló társaságot vették igénybe, jöllehet ennek terhelt által is ismert akadálya nem volt. Szemben tehát a védő érvelésével, a másodfokú bíróság nem hagyta figyelmen kívül név1 vádlott által előadott védekezést, mely szerint nem tudott semmiről, s végig az vezetéknév család tagjai, de legfőképp tanú9 által meg volt tévesztve, hanem pont a rendelkezésre álló bizonyítékok hiánytalan és logikus egybevetésével vont a terhelti tudattartalomra, szándékra eltérő következtetést. A másodfokú ítéletben írt, de előbbieken is nevesített körülmények mellett a vádlott számára közölt és bármiféle valós alappal bíró ígéret nem a beruházás megvalósulására, a kölcsön teljes összegének törlesztésére, hanem legfeljebb a felelősségre vonásának elkerülésére, az ezirányú törekvésekre vonatkozhatott. S az utóbb történtek, a törlesztő részleteknek kizárólag az ügyvezetési időszaka alatti megfizetése is csupán ezt, nem pedig a szerződéskötés kori beruházási akaratot támasztotta alá.

[33] A rendelkezésre álló iratokból nem kétséges, hogy más személyek – részesi – büntetőjogi felelőssége is felmerül, ez azonban, még ha emiatti felháborodása emberileg némiképp érthető is, a vádlott büntetőjogi felelősségre vonhatóságát, a terhére rótt bűncselekmény minősítését nem befolyásolta. A bűncselekményből származó haszon más személy általi megszerzése, felélése legfeljebb a büntetés kiszabásánál értékelhető és értékelendő, ahogy azt a törvényszék meg is tette.

[34] A másodfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenysége tehát a logika szabályainak megfelelt, a felmentést célzó fellebbezés tehát lényegében e törvényes mérlegelést támadta, így a harmadfokú eljárásban eredményre nem vezethetett.

[35] Mindezek alapján a másodfokú bíróság vont helyes következtetést név1 vádlott bűnösségére, s a cselekmény minősítése mindenben, így az elbíráláskori Btk. megválasztása vonatkozásában is megfelel a büntető törvény rendelkezéseinek, a jogi indokolásban (másodfokú ítélet [51]-[56] bekezdése) kifejtettek helytállóak. A megválasztott büntetési nemre (pénzbüntetés), s az egy napi tétel minimum összegére vonatkozó jelenleg hatályos kedvezőbb rendelkezésre figyelemmel az elbíráláskori Btk. alkalmazása helytálló.

[36] Az irányadó tényállásban rögzített elkövetői magatartás alapján a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott törvényi tényállási elemek megvalósulása vitán felül áll. A 2012. január 1-jét megelőző törvényi rendelkezésekkel szemben, a törvényi tényállásban a „kötségvetésből származó pénzeszközök” kifejezés használata kiküszöböli a támogatások kifejezésnek a gyakorlatban elterjedt szűkítő, a közvetlen, visszteher nélküli támogatásként való értelmezésből fakadó problémákat is. Ezzel ugyanis elhárult az akadály egyébeken mellett az intervenciós támogatások, az export-visszatérítések, és az Európai Unió költségvetéséből származó, ám megosztott kezelésű vagy utóbb visszatérítendő, nem piaci alapú kifizetések sérelmének költségvetési csaláskénti minősítése elől. Ugyanakkor amellet, hogy a kölcsön tárgyának állami és uniós költségvetésből származó volta és nem piaci alapú jellege megalapozta a költségvetési csalás büntetékénti értékelést, az elkövetés idején már nem hatályos 1978. évi IV. törvény 288. §-a szerinti jogosulatlan gazdasági előny büntetével vont párhuzammal, s ugyanígy a 3/2009. BJE 3. pontjára utalással az ítéltábla nem értett egyet. Amíg ugyanis a jogosulatlan gazdasági előny megszerzése büntette törvényi tényállásában vagyoni hátrány bekövetkezése nem szerepelt, addig a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjában írt költségvetési csalás bünteténél, miután a törvény a szándékos elkövetést rendeli büntetni, az elkövetői tudattartalomnak ki kell terjednie a más személy tévedésbe ejtésére (tévedésben tartás, elhallgatás) a költségvetési pénzeszközökre vonatkozó tartalommal, továbbá a vagyoni hátrány okozásának előrelátása és az azzal kapcsolatos belenyugvás vagy kívánás is szükséges. A másodfokú bíróság ezzel összefüggő vizsgálata, érvelése tehát amellet, hogy hibátlan, szükséges is volt.

[37] A büntetés kiszabása során irányadó körülményeket a törvényszék túlnyomórészt helyesen tárta fel. További súlyosító tényező a költségvetést károsító cselekmények adott területen is köztudomású elszaporodottsága.

[38] Ugyanakkor, bár a másodfokú bíróság nyomatékos súllyal vette figyelembe a vádlott javára enyhítő körülményként az időmúlást, elmaradt annak értékelése, hogy ebből tetemes tartam a nyomozati eljárás elhúzódásából tevődött ki. Míg az időmúlás semmi mást nem értékel, mint a bűncselekmény elkövetésétől eltelt idő hosszát, az eljárás elhúzódása a büntetőügyben eljáró hatóság oldalán felmerült okra vezethető vissza. Jelen ügyben ezért nem az volt a leglényegesebb kérdés, hogy mennyi idő telt el a bűncselekmény elkövetése és az ügydöntő határozat meghozatala között, hanem az, hogy a büntetőügyben eljáró hatóságok betartották-e az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának követelményét. Ennek jelentőségét mutatja, hogy a 2/2017. (II. 10.) AB határozat alkotmányos követelményként rögzíti, hogy amennyiben a bíróság a terhelttel szemben alkalmazott büntetőjogi jogkövetkezményt az eljárás elhúzódása miatt enyhíti, akkor határozatának indokolása rögzítse az eljárás elhúzódásának a tényét, valamint azzal összefüggésben a büntetés enyhítését és az enyhítés mértékét. Ez az alkotmányos követelmény jelenik meg a Be. 564. § (4) bekezdés b) pontjában is.

[39] A jelen ügyben az eljárás elhúzódása, a büntetőeljárás 2016. augusztus 10-i megindítására és a 2021. június 12-i vádemelés időpontja közötti több inaktív időszak következménye, amely a vádlott oldalán újabb, és szintén nagy nyomatékú enyhítő tényező, s a javára szól az is, hogy a vagyoni hátrányból közvetve sem részesült, s abból csekélyebb összeget meg is térített ügyvezetése alatt, illetve az is, hogy rendszeres társadalmi munkát végez.

[40] A fentiek szerint kiegészített bűnösségi körülmények alapján, figyelemmel az enyhítő tényezők körének bővülésére, s ezeken belül is az időmúlás és a vádlott büntetlen előéletének, az eljárás elhúzódásának nyomatékára, a törvényszék helyesen, a büntetéskiszabási elvekkel és büntetési célokkal összhangban választotta meg a Btk. 82. § (2) bekezdés d) pontjában és (3) bekezdésben írt enyhítő szakasz alkalmazásával a büntetés nemét, a pénzbüntetést. Ugyanakkor az ítéltábla úgy ítélte meg, hogy a kiszabott büntetésben nem kellően jutott érvényre az időmúláson kívül az eljárás elhúzódása, ezért utóbbira figyelemmel lehetőséget látott a pénzbüntetés napi tételezsidőjének mérséklésére, így azt ekként 300 napi tételben határozta meg, érintetlenül hagyva az egy napi tétel törvényi minimumban megállapított, s a vádlott vagyoni, jövedelmi helyzetével arányos összegét.

[41] Miután a pénzbüntetés alkalmazásával a terhelt a büntetett elélthez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól a Btk. 100. § (1) bekezdés a) pontja alapján (a törvény erejénél fogva) az ítélet jogerőre emelkedésének napján mentesül, így a védő által indítványozott előzetes mentesítés lehetősége fel sem merülhetett.

[42] Az eltelt időre, a terhelt által a büntetőeljárás során tanúsított magatartásra, munkavégzésének jellegére figyelemmel a harmadfokú bírtóság foglalkozástól eltiltás büntetés alkalmazását nem tartotta indokoltnak.

[43] A bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezés a pontosan megjelölt jogszabályi rendelkezéssel összhangban állt.

[44] A fentiekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a Be. 620. § (1) bekezdése értelmében nyilvános ülésen eljárva, a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletét büntetést kiszabó részében a Be. 624. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, egyéb törvényes rendelkezéseit pedig a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta. Ugyanakkor – mint szükségtelet – a Be. 561. § (1) bekezdése értelmében mellőzte a folytatólagos tárgyalás eredményeképpen hozott elsőfokú ítélet bevezető részéből az előkészítő ülés határnapjára utalást.

Budapest, 2024. december 11.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.,

dr. Raczky Katalin s. k.,

dr. Ignác György s. k.,

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bf.10226/2023/8. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 5.Bhar.212/2024/8. számú ítéletében írt változtatással 2024. december 11. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2024. december 11.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.

a tanács elnöke